

POSTANOWIENIE

Dnia 27 marca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera

w sprawie z odwołania (...) Centrum Medycznego w P. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.

z udziałem zainteresowanych: K. S., Niepublicznego Zakładu Podstawowej i Specjalistycznej Opieki Zdrowotnej S. w P.

o ustalenie ubezpieczenia,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 27 marca 2018 r.,

skargi kasacyjnej (...) Centrum Medycznego w P. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 2 lutego 2017 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. oddala wniosek organu rentowego o zwrot kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w O., decyzjami z 18 marca 2014 r. odrębnymi dla każdego z ubezpieczonych, stwierdził, że m.in. K. W. (obecnie K. S.) podlegała ubezpieczeniu społecznemu u płatnika składek (...) Centrum Medycznego Spółki z o.o. w P. jako pracownica w związku z wykonywaniem pracy w ramach umowy o świadczenie usług zawartej z Niepublicznym Zakładem Podstawowej i Specjalistycznej Opieki Zdrowotnej S. w P. świadczonych na rzecz

pracodawcy, z którym pozostawała w stosunku pracy, ze wskazaną w decyzji wysokością podstawy wymiaru składek.

Od decyzji organu rentowego odwołanie złożyło (...) Centrum Medyczne Spółka z o.o. w P.

Sąd Okręgowy w K., wyrokiem z 19 czerwca 2015 r., oddalił odwołanie. Sąd podkreślił, że pracownicy (...) Centrum Medycznego Spółki z o.o. w P. zawierali umowy o świadczenie usług zdrowotnych z podmiotem, który zawarł umowę o podwykonawstwo z ich pracodawcą. Pracownicy ci wykonywali w ramach umów o świadczenie usług zdrowotnych taką samą pracę, jaką wykonywali w ramach stosunku pracy. Różnice wynikały jedynie ze specyfiki pracy podczas dyżuru, wymagającego reagowania na sytuacje nagłe. Podczas realizowania umów z Niepublicznym Zakładem Podstawowej i Specjalistycznej Opieki Zdrowotnej S. w P. (dalej: S.) praca była wykonywana w budynkach pracodawcy, na sprzęcie i urządzeniach pracodawcy, przy użyciu jego materiałów i środków. To szpital ((...) Centrum Medyczne) jako pracodawca zainteresowanej był odbiorcą usług przez nią świadczonych i to on był odpowiedzialny za stan zdrowia osób, wobec których dokonywano czynności leczniczych zarówno w ramach umowy zlecenia, jak i umowy o pracę.

W ocenie Sądu pierwszej instancji zainteresowaną – w zakresie realizowanych przez nią zadań w ramach umów o świadczenie usług zdrowotnych – uznać należało za pracownika w rozumieniu art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1778 ze zm.; dalej: „ustawa systemowa”). Sąd nie podzielił stanowiska odwołującego się, że zainteresowana z tytułu realizowania umów ze S. podlegała ubezpieczeniu społecznemu jako osoba prowadząca działalność gospodarczą. Uznał, że w przypadku zainteresowanej zachodzi przypadek zbiegu tytułów ubezpieczenia (art. 9 ustawy systemowej), a wtedy tytuł pracowniczy wyprzedza ubezpieczenie z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej.

Apelację od wyroku Sądu pierwszej instancji wniosła odwołująca się Spółka ((...) Centrum Medyczne Spółka z o.o. w P.).

Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z 2 lutego 2017 r., oddalił apelację.

W ocenie Sądu Apelacyjnego przesłanką decydującą o uznaniu danej osoby za pracownika w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest to, że będąc pracownikiem związanym stosunkiem pracy z danym pracodawcą, jednocześnie świadczy ona na jego rzecz pracę w ramach umowy cywilnoprawnej, zawartej z nim lub inną osobą. W konsekwencji, nawet gdy osoba ta (pracownik) zawarła umowę zlecenia bądź umowę o dzieło z osobą trzecią, to pracę w jej ramach wykonuje faktycznie dla swojego pracodawcy (uzyskuje on rezultat jej pracy). Sąd Apelacyjny zgodził się z wykładnią art. 8 ust. 2a ustawy systemowej dokonaną przez Sąd Okręgowy i ostatecznym przyjęciem, że w przedmiotowej sprawie przychód osiągniany przez zainteresowanych z tytułu zawartych z Niepublicznym Zakładem Podstawowej i Specjalistycznej Opieki Zdrowotnej S. w P. umów o świadczenie usług medycznych powinien być zaliczany do podstawy wymiaru składek obliczanych z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy o pracę zawartej z odwołującą się Spółką.

(...) Centrum Medyczne Spółka z o.o. w P. zaskarżyło w całości skargą kasacyjną wyrok Sądu Apelacyjnego w (...). Skargę kasacyjną oparto na podstawach: I) naruszenia przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy: 1) art. 385 k.p.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie i oddalenie apelacji, mimo że była ona zasadna i zasługiwała na uwzględnienie; 2) art. 386 § 1 k.p.c. przez jego niezastosowanie i oddalenie apelacji, mimo że była ona zasadna i zasługiwała na uwzględnienie; 3) art. 328 § 2 w związku z art. 391 k.p.c. przez niewyjaśnienie podstawy prawnej wyroku i ograniczenie się do przytoczenia ogólnikowej argumentacji zawartej w uzasadnieniu wyroku Sądu pierwszej instancji, bez rzetelnego odniesienia się do sformułowanych zarzutów apelacji; II) naruszenia prawa materialnego: 1) art. 4 pkt 2 lit. a ustawy systemowej przez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, polegające na nieprawidłowym przypisaniu odwołującemu się statusu płatnika składek z tytułu umów o świadczenie usług medycznych zawartych przez zainteresowanych z Niepublicznym Zakładem Podstawowej i Specjalistycznej Opieki Zdrowotnej S. w P.; 2) art. 4 pkt 2 lit. d ustawy systemowej przez jego błędną wykładnię i niezastosowanie lub niewłaściwe zastosowanie, polegające na nieprawidłowym przypisaniu odwołującemu się statusu płatnika składek z tytułu umów o świadczenie usług medycznych zawartych

przez zainteresowanych z Niepublicznym Zakładem Podstawowej i Specjalistycznej Opieki Zdrowotnej S. w P.; 3) art. 8 ust. 2a ustawy systemowej przez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że zainteresowani w ramach umowy zawartej z osobą trzecią, to jest niepublicznym Zakładem Podstawowej i Specjalistycznej Opieki Zdrowotnej S. w P., wykonywali pracę na rzecz odwołującego się jako swojego pracodawcy, podczas gdy w rzeczywistości brak ku temu jakichkolwiek podstaw; 4) art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy systemowej przez jego niezastosowanie, co doprowadziło do bezpodstawnego przypisania odwołującemu się statusu płatnika składek z tytułu umów o świadczenie usług medycznych zawartych przez zainteresowanych z Niepublicznym Zakładem Podstawowej i Specjalistycznej Opieki Zdrowotnej S. w P.; 5) art. 2 i 7 Konstytucji RP przez dokonanie wykładni art. 8 ust. 2a ustawy systemowej w sposób naruszający zasadę demokratycznego państwa prawnego; 6) art. 20 i 22 Konstytucji RP przez ich niezastosowanie; 7) art. 84 i 217 Konstytucji RP przez domniemywanie, na podstawie nieprecyzyjnie sformułowanego art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, istnienia ciężarów publicznoprawnych, które nie są przewidziane w ustawie.

Strona skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy – zgodnie z żądaniem apelacji.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca powołała się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego: „czy umowa gospodarcza o świadczenie usług zawarta przez osoby trzecie może być podstawą obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne przez spółkę kapitałową, na rzecz której faktycznie wykonywana jest praca stanowiąca przedmiot umowy gospodarczej zawartej przez osoby trzecie”, a także potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, w szczególności art. 4 pkt 2 lit. a i art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

W piśmie z 27 września 2017 r. organ rentowy wniósł o odrzucenie skargi kasacyjnej, a w przypadku nieodrzucenia – o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania, a także o zasądzenie od (...) Centrum

Medycznego w P. na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, że w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego albo uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Przedstawienie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z 14 lutego 2003 r., I PK

306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51).

Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, gdy: po pierwsze – przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468) oraz po drugie – jego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09, LEX nr 736732).

Z kolei odwołanie się do przesłanki potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (z opisem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się jeszcze wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Ponadto rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Skarżąca nie przedstawiła i nie uzasadniła tak rozumianych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Po pierwsze, odwołując się do potrzeby wykładni powołanych przepisów skarżąca nie wyjaśnia nawet, czy chodzi o to, że dotychczas Sąd Najwyższy nie dokonał ich interpretacji, czy też o to, że przeprowadzona wykładnia, wskutek swej niejednolitości, wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów i na czym rozbieżności te polegają. Należy przypomnieć, że odwołanie się przez skarżącego

do uzasadnienia podstaw kasacyjnych nie stanowi wypełnienia przez niego obowiązku nałożonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c., gdyż rzeczą Sądu Najwyższego na etapie przedsądu nie jest poszukiwanie okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w podstawach kasacyjnych oraz ich uzasadnieniu i formułowanie za skarżącego prawidłowego wniosku w tym zakresie.

Po drugie, domagając się udzielenia odpowiedzi na pytanie nazwane istotnym zagadnieniem prawnym, skarżąca nie przeprowadza pogłębionego wyводу jurydycznego dla wykazania, że potrzeba taka rzeczywiście występuje i wymaga zaangażowania Sądu Najwyższego w rozpoznanie skargi kasacyjnej. W orzecznictwie przyjmuje się, że wypełnienie obowiązku przedstawienia okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występujące w sprawie zagadnienia prawne nie może być zastąpione przez ograniczenie się do sformułowania samego pytania, jak czyni to skarżąca, lecz konieczne jest oprócz tego przeprowadzenie odpowiedniego wyводу prawnego w zakresie wykazania, jak przepisy konstruujące to zagadnienie powinny być rozumiane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 20 września 2011 r., I PK 52/11, LEX nr 1212045; z 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; z 15 lutego 2012 r., I PK 130/11, LEX nr 1215258; z 19 marca 2012 r., II PK 293/11, LEX nr 1214577; z 29 stycznia 2014 r., II UK 451/13, LEX nr 1486974).

Po trzecie, formułowane przez skarżącą wątpliwości zostały rozstrzygnięte w wyroku z 27 kwietnia 2017 r., I UK 182/16 (LEX nr 2279009), którym Sąd Najwyższy oddalił skargę kasacyjną, wniesioną przez skarżącą z powołaniem się na te same okoliczności, w sprawie o tożsamym stanie faktycznym i prawnym, zasądzając na rzecz strony pozwanej stosowne koszty postępowania kasacyjnego. W wyroku tym Sąd Najwyższy zaznaczył, że w opisanym stanie faktycznym dodatkowa umowa cywilnoprawna nie ma znaczenia z punktu widzenia stosunku ubezpieczenia i objęcia ubezpieczeniami społecznymi. Ze względu na posłużenie się w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej szerokim pojęciem „pracownik”, stosunek pracy łączący pracodawcę z pracownikiem stanowi wyłączny tytuł ubezpieczenia, który pochłania dodatkowy stosunek cywilnoprawny. Osoba wykonująca pracę na rzecz swojego pracodawcy na podstawie umów cywilnych podlega obowiązkowo ubezpieczeniu społecznemu jako pracownik i na tym kwestia jej ubezpieczenia się

wyczerpuje (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 13 marca 1997 r., I PKN 43/97, OSNAPiUS 1997 nr 24, poz. 49; z 3 kwietnia 2014 r., II UK 399/13, LEX nr 1458679 i z 6 lutego 2014 r., II UK 279/13, LEX nr 1436176). Z tych tytułów nie powstaje obowiązek ubezpieczenia społecznego, a także problem zbiegu ubezpieczeń regulowany w art. 9 ustawy systemowej. W teorii nazywane jest to rozszerzeniem definicji pracownika konstrukcją oderwaną od użytej w art. 2 k.p. oraz od definicji pracodawcy sformułowanej w art. 3 k.p. Uznaje się, że w tym przepisie pojęcie pracownika jest rozszerzone na jego dalszą aktywność w ramach umowy cywilnoprawnej, jeżeli w jej ramach świadczy pracę na rzecz swojego pracodawcy. Także więc w zakresie tej sfery aktywności uznawany jest – na potrzeby ubezpieczeń społecznych – za pracownika tego właśnie pracodawcy i pracodawca jest płatnikiem składek z tego tytułu (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 2 września 2009 r., II UZP 6/09, OSNP 2010 nr 3-4, poz. 46 oraz wyroki: z 22 lutego 2010 r., I UK 259/09, LEX nr 585727; z 11 maja 2012 r., I UK 5/12, OSNP 2013 nr 9-10, poz. 117; z 18 października 2011 r., III UK 22/11, OSNP 2012 nr 21-22, poz. 266; z 18 marca 2014 r., II UK 449/13, LEX nr 1451362; z 3 kwietnia 2014 r., II UK 399/13, LEX nr 1458679 i z 14 stycznia 2010 r., I UK 252/09, LEX nr 577824).

Wszystkie przedstawiane przez skarżącą problemy i zagadnienia zostały już rozstrzygnięte i wyjaśnione w orzecznictwie Sądu Najwyższego.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy nie uwzględnił wniosku organu rentowego o zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym, ponieważ pismo procesowe z 27 września 2017 r. mające stanowić „odpowiedź na skargę kasacyjną” zostało wniesione po upływie dwutygodniowego terminu z art. 398⁷ § 1 k.p.c. Tymczasem w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że nie stanowi odpowiedzi na skargę pismo procesowe, wniesione po upływie ustawowego terminu do dokonania tej czynności. W konsekwencji nie wywołuje ono skutków w zakresie zawartego w nim wniosku o zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym (art. 167 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c.), obejmujących sporządzenie i wniesienie

odpowiedzi na skargę kasacyjną (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z 14 lutego 2012 r., II PK 139/11, LEX nr 1167468).

r.g.